

Asia: VN/4845/2020

Lausuntopyyntö asumisneuvonnan lakisääteistämistä valmistelleen työryhmän raportista

Lausunnonantajan lausunto

Mitä seuraavista työryhmän tarkastelemista vaihtoehtoista kannatatte?

Asumisneuvonnan lakisääteistäminen Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen koordinoimalla sopimusmallilla

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Asia: VN/4845/2020

Vailla vakinaista asuntoa ry:n lausunto asumisneuvonnan lakisääteistämistä valmistelleen työryhmän raportista ympäristöministeriölle

Vailla vakinaista asuntoa ry kiittää pyynnöstä lausua näkemyksensä asumisneuvonnan lakisääteistämistä valmistelleen työryhmän raporttiin ja siinä esitettyihin vaihtoehtoihin.

Vailla vakinaista asuntoa ry on vuodesta 1986 lähtien toiminut, asunnottomien ja asunnottomuutta kokeneiden ihmisten perustama järjestö. Vailla vakinaista

asuntoa ry toimii asunnottomien etujärjestönä ja asiantuntijaorganisaationa asunnottomuutta koskevissa asioissa. Järjestö tuottaa asunnottomille suunnattuja, pääosin STEAn rahoittamia, matalan kynnyksen palveluja. Asunnottomien ihmisten on usein vaikeaa asioida julkisissa palveluissa ilman tukea, ja heidän tarvitsemaansa palvelumuotoa ei ole aina tarjolla. Yhdistys on vuodesta 2007 lähtien kehittänyt asunnottomille ja akuutin asunnottomuusuhan alla oleville ihmisille suunnattua asumisneuvontaa ja ohjauspalvelua. Tämä ihmisryhmä on kokonaan muiden

asumisneuvontapalveluiden ulkopuolella. Palvelussa kartoitetaan ihmisen kokonaistilanne ja asumishistoria, ja pyritään mahdollisimman nopeasti löytämään hänelle soveltuva uusi asumisvaihtoehto, jotta asunnottomuustilanne ei pitkittyisi. Palvelua käytti vuonna 2019 lähes 900 eri ihmistä.

Vailla vakinaista asuntoa ry pitää valitettavana että työryhmä ei päässyt yksimielisyyteen esitettävästä mallista. Näkemyksemme mukaan kaikista huonoin vaihtoehto on, jos tilanne jätetään entiselleen ja asumisneuvontaa ei lakisääteistetä. Se vaarantaisi tulokselliseksi ja tehokkaaksi todetun toimintamallin kehityksen ja tulevaisuuden. Rahoitus olisi jatkuvasti epävarmaa ja sote kentän uudelleenjärjestelyissä toimintamuoto helposti jäisi lakisääteisten palvelujen priorisoinnin jalkoihin. Ilman lakisääteistämistä tavoite asumisneuvonnan saatavuuden parantamiseksi kaikkien sitä tarvitsevien ulottuville, ei toteudu. Asumisneuvonta on kustannustehokas väline Asunnottomuuden vähentämishjelman tavoitteiden saavuttamiseksi. Myös hallitusohjelmassa on lausuttu selkeä tavoite asumisneuvonnan lakisääteistämiseksi.

Lakisääteistäminen osana uusia Hyvinvointialueita kohtaa paljon käytännön ongelmia, koska niiden perustamista ja rakennetta vasta suunnitellaan. Tämä ratkaisu viivästyttäisi toiminnan tehokasta käynnistämistä vuosilla, ja sen inhimilliset ja taloudelliset kustannukset toiminnan hyötyjen menettämisenä olisivat suuret.

Asumisneuvonnan sijoittaminen lakisääteisesti osaksi kuntien palvelurakennetta on monella tapaa ongelmallista tällä hetkellä. Kunnille tulevien uusien tehtävien rahoitus tulee valtionosuusjärjestelmän kautta. Tämä järjestelmä ei mahdollista sen kontrollointia, että annetut resurssit todella päätyvät kunnan palveluissa nimenomaan asumisneuvonnan käyttöön, tai että neuvontaa järjestetään omana toimintanaan. Lisäksi asumisneuvonnan tarve on suurta vain niissä kuntakeskuksissa joissa asunnottomuus on ongelma. Lakisääteistäminen osana kuntien tehtäviä pakottaisi nekin kunnat joissa tarvetta ei ole, järjestämään palvelua ja resurssit ohjautuisivat osittain sinne missä niitä ei tarvita.

Pidämme tämänhetkisessä nivelvaiheessa ehdottomasti parhaana vaihtoehtona lakisääteistämistä raportissa esitellyllä ARAn koordinoimalla sopimusmallilla. ARA on ollut pitkäjänteisesti mukana Asumisneuvonnan rahoituksessa ja kehitystyössä, ja siellä on valmiiksi olemassa osaamista ja verkostot tehtävän suorittamiseen.

Raportista selviää hyvin, että asumisneuvontatyön kentällä on laajasti toimijoita ja että työ ja rahoitus on organisoitu monin eri tavoin. Siksi on tärkeää, että raportissa otetaan kantaa vain lakisääteistettävään toimintaan. Siten kolmannen sektorin toteuttama, kyseisten toimijoiden erityisiin kohderyhmiin ja jatkossakin lakisääteisten palvelujen ulkopuolelle jääviin/oleviin ihmisiin suunnattu neuvontatyö, voisi jatkua esimerkiksi asumisohjauksena ja sen turvaaminen esimerkiksi STEAn avustuksella on erityisen tärkeää.

Tiivola Sanna

Vailla vakinaista asuntoa ry - Jussi Lehtonen, Matalankynnyksen palvelujen esimies ja asumispalvelupäällikkö